

1. Filozofia jakości życia.

Ekonomia wyrosła, jak wszystkie inne nauki z filozofii dla której zasadniczym wyznacznikiem jest kryterium „wartości” a nie kryterium „korzyści”, którymi interesują się nauki ekonomiczne. Zdaniem J.Wala ekonomia koncentruje uwagę na wartościach materialnych, a filozofia daje priorytet wartościom duchowym, nie deprecjonując jednocześnie jednak rangi wartości materialnych i ich doniosłej roli w codziennym życiu człowieka. W związku z powyższym w obrębie tych dyscyplin możemy przyjąć stosowną hierarchie wartości, mającą charakter etyczno-moralnego uporządkowania ludzkich zachowań i działań.¹ Wartości te można podzielić na wartości: konieczne, pożyteczne i przyjemne, a atrakcyjność tych wartości jest najczęściej odwrotnie proporcjonalna w stosunku do ich znaczenia.²

Wartości materialne zdaniem J.Wala są:³

- wartościami koniecznymi w takim wymiarze jak zabezpieczają życie ludzkie;
- wartościami pożytecznymi, albowiem umożliwiają doskonalenie życia;
- wartościami przyjemnymi, bo sprawiają człowiekowi radość.

Wartości duchowe odgrywają podstawową rolę doskonaleniu samego człowieka, doskonaleniu które jest ważnym źródłem jakości życia. Doskonalenie osobowe:⁴

- jest trudniejszą drogą osiągnięcia trwalszego szczęścia, niż wówczas, gdy się je realizuje poprzez działania niemal instynktowne, kiedy to powstaje poczucie ciągłego niedosytu;
- umożliwia osiągnięcie szczęścia innych ludzi, eliminując nasze indywidualne egoizmy i zbyt rozwinięte aspiracje.

W literaturze można spotkać wiele różnych definicji „jakości życia”. Wynika to z odmienności w sposobie postrzegania jakości życia, która w swej istocie jest czymś bardzo złożonym, trudnym do zdefiniowania. Dlatego też często w literaturze spotykamy się z opisem tego co nazywamy „jakością życia”, uwzględniającym mniej lub więcej jej cechy formułowane z różnych punktów widzenia, na bazie określonych poglądów filozoficznych.

R.Kolman przez jakość życia rozumie „stopień spełnienia wymagań określających poziom materialnego i duchowego bytu jednostki i całego społeczeństwa”.⁵

E.Skrzypek głosi, że „jakość życia to nie tylko byt w sensie fizycznym, ale także możliwość wzbogacenia ducha, umysłu, możliwości kształcenia a także twórczości / .../ suma starań, zmagania, walki toczony często z samym sobą, to suma umiejętności trafnych wyborów, to także zależność od kompromisów; to przede wszystkim umiejętność podejmowania decyzji i przyjmowania ich konsekwencji z całą odpowiedzialnością”.⁶

¹ J.Wal, Jakość życia w świetle katolickiej nauki społecznej, [w:] „Zmieniające się przedsiębiorstwo w zmieniającej się politycznie Europie”, tom 6, praca zbiorowa pod red. T.Wawaka, Wydawnictwo Informacji Ekonomicznej UJ, Kraków, 2003, s.35

² J.Wal, By nie żyć nadaremnie, Wydawnictwo Znak, Kraków 1995, s.80

³ J.Wal, Jakość życia w świetle katolickiej nauki społecznej, cyt. wyd., s.35

⁴ Tamże s.36

⁵ R. Kolman, Przyczyny wiedzy o jakości, Wyd. Akademii Morskiej w Gdyni, Gdynia, 2007, s.14

⁶ E.Skrzypek, Ekonomiczne aspekty jakości życia, [w:] „Problemy Jakości”, Nr 1/2001, s.8

K.Lisiecka jakość życia postrzega jako filozofię życia opartą na odpowiedzialności, moralności i celowości życia. Idea życia oparta o prawdziwą i zdrową moralność, o uczciwość zachęca ludzi do głębszego zastanowienia i do spojrzenia wprzód dalej niż kiedykolwiek, do zastanowienia się nad sensem życia⁷

Jakość życia zdaniem A.Niesiora⁸ to „stopień spełnienia wymagań określających poziom materialnego oraz duchowego bytu jednostek” lub szerzej „jest funkcją, pomiędzy oczekiwaniem (ekspektywą) a ich spełnieniem (perspektywą)”. Dlatego też jego zdaniem jakość życia danej jednostki należy określać, z uwzględnieniem perspektywy czasowej i kontekstu społecznego, mając na uwadze czynniki osobowościowe, determinanty wynikające z otoczenia i ich wzajemne relacje. Uważa, że jakość życia jest efektem subiektywnej oceny jednostki, wynikającej z porównania różnego rodzaju parametrów wewnętrznych i zewnętrznych, dotyczących jego życia, czyli w różnych płaszczyznach i przekrojach, które razem wzięte można przedstawić w postaci wzoru na jakość życia jednostki (Qż)⁹

$$Qż = p(P-L) - o(O-N) \quad [1]$$

$$Qż = Mw - Mo \quad [2]$$

gdzie:

Qż – jakość życia jednostki

Mw – moduł wydarzeń – (P-L)

Mo – moduł oczekiwań – (O-N)

P – pozytywne wydarzenia

L – negatywne wydarzenia

O – obawy

N – nadzieje

p - współczynnik pozytywnego myślenia określający predyspozycje psychiczne człowieka,

o – współczynnik optymizmu określający predyspozycje psychiczne człowieka

Autor powyższego wzoru nie ma wątpliwości, że wzór ten tylko definiuje pojęcie jakości życia i nie ma większych wartości aplikacyjnych i należy go traktować jako względny, skrótowy zasób podstawowych idei związanych z zaproponowanym ujęciem jakości życia, jako saldo bilansu (różnicy) modułu wydarzeń i modułu oczekiwań (Mw – Mo). Tej różnicy nie można jednak wyliczyć, chociażby w związku z niemożliwością wyliczenia przyjętych w tym wzorze współczynników.

Zdaniem R.Kolmana¹⁰ jakość życia (Qż) jest zależna od zbioru przemian jakościowych (Z) jakie zachodzą w jej następujących obszarach składowych:

- jakość życia rodzinnego (R)
- jakość życia psychicznego (P)
- jakość życia funkcjonalnego (F)
- jakość życia somatycznego (S)
- jakość życia środowiskowego (E)
- jakość życia siedliskowego (L)

Powyższą zależność funkcyjną można przedstawić przy pomocy wzoru:¹¹

⁷ K.Lisiecka, Filozofia jakości życia a metody zarządzania przedsiębiorstwem, [w:] „Problemy Jakości”, Nr 1/2001, s.4

⁸ A.Niesior, Jakość życia jednostki, [w:] Problemy Jakości, Nr 12/2000, s.8-9

⁹ Tamże, s.11

¹⁰ R.Kolman, Zarządzanie jakością własnego życia, [w:] „Zarządzanie jakością, środowiskiem, wiedzą, bezpieczeństwem... - praktyka wzbogaca teorię”, pod red. Z.Kłosa, Wyd. Politechniki Poznańskiej, Poznań, 2004, s.129-130

¹¹ Tamże

$$Q\dot{z} = f\left(\sum_i Z_i\right) \quad [3]$$

$$Q\dot{z} = f(Z_R, Z_P, Z_F, Z_S, Z_E, Z_L) \quad [4]$$

gdzie:

$Q\dot{z}$ – jakość życia

Z_i – i-ta przemiana jakościowa

Wzór ten także ma, jak na razie, charakter definicyjny, albowiem jego aplikacja do mierzenia poziomu jakości życia konkretnych ludzi, w danym miejscu i czasie jest niezwykle trudna, pokazuje jednak istotę poziomu jakości życia i sposób podejścia do jej mierzenia.

Przedstawione powyżej poglądy przekonują, że jakość życia wiąże się ściśle z jej pomiarem i oceną przez każdą osobę oddzielnie lub grupę ludzi (np. studentów); musimy więc wyróżnić:

- indywidualną jakość życia, dotyczącą poszczególnych osób,
- grupową jakość życia, dotyczącą grupy ludzi, wyróżnioną w oparciu o przyjęte kryterium, np. zawód, zasoby kapitałowe, miejsce zamieszkania itp.

Dla każdego człowieka najważniejsza jest jego indywidualna jakość życia. Od czasu do czasu zastanawiamy się nad przebiegiem swego życia, oceniamy je oraz dokonujemy bilansu wydarzeń i oczekiwań według własnych, subiektywnych kryteriów, stosując wybrane przez siebie metody i narzędzia pomiaru. Na szczególną uwagę zasługuje to, że kryteria te nie są stałe i zmieniają się czasie, a wraz z nimi metody i narzędzia pomiaru. Innego rodzaju osiągnięcia i problemy mogą wystąpić u człowieka w kolejnych dekadach jego życia oraz inaczej będzie on postrzegał moduł oczekiwań i pożądaną jakość życia. Wszystko to oznacza, że ocena indywidualnej jakości życia jest subiektywna i zmienna w czasie, zależy bowiem od zmieniających się wraz z przebiegiem życia kryteriów oceny, oraz metod i narzędzi pomiaru indywidualnej jakości życia.

Postawmy sobie w tym miejscu pytanie – kiedy człowiek dokonuje bilansu swego życia? W chwilach wznoszenia czy w chwilach mocno odczuwanej klęski lub niepowodzenia? A przecież nie jest to obojętne z punktu widzenia stopnia zadowolenia ze swego życia. W chwilach psychicznego załamania lub zbliżającej się śmierci często ludzie zmieniają diametralnie ocenę swego życia. Poczucie trwałego zadowolenia będącego następstwem odniesionych sukcesów, znika – pojawiają się obawy i niepokój, pozytywne oceny zamieniają się w negatywne, a negatywne stają się pozytywnymi. Zdarzenia postrzegane jako negatywne ulegają wyolbrzymieniu a pozytywne minimalizacji, rzadko jest odwrotnie. Zmienia się więc optyka, sposób postrzegania naszego życia oraz ocena jego indywidualnej jakości życia.

Co jest więc naprawdę, obiektywnie rzecz ujmując, wartością ponadczasową wartości życia? Czym i jak mierzyć tę wartość, w ujęciu analitycznym i syntetycznym określającym jakość życia? Czy wartość ta jest wielkością subiektywną czy obiektywną? Zmienia się w czasie czy jest stała? Wracamy więc do pojęcia „jakość życia”, które przybiera różne, często bardzo złożone interpretacje. Dla autora tego opracowania jakość życia ściśle wiąże się z sensem i celem życia, które są dla człowieka czymś stałym, obiektywnym, ponadczasowym, wspólnym dla szerokiej grupy ludzi wyznającym taki sam pogląd na życie doczesne i przyszłe.

Jakość życia to stopień realizacji celu życia w każdym jego momencie.

J. Tischner w 1967 roku napisał: „... żyjemy po to, by móc umrzeć własną śmiercią i na tej drodze urodzić się dla świata, w którym nie będzie Plerodów, ani rozpaczających matek, ani konających”¹². Wiara w życie pozagrobowe i ten drugi lepszy świat wyznacza kryterium oceny jakości życia, którymi kierują się wierzący i praktykujący chrześcijanie. Nie są one szkodliwe dla ludzi innych wyznań i mają charakter uniwersalny.

„W pewnym wymiarze doczesność, będąca wartością, którą przeniesiemy w wieczność (...) Jakość życia człowieka bardziej zależy zatem od jego wewnętrznej aktywności i duchowości, niż od stanu posiadania, który jest czymś zewnętrznym”.¹³

Ciągłe dążenie do wyższej jakości życia, czyli pełniejszej i lepszej realizacji celu życia jest naturalną cechą człowieka, a kryteria jej oceny i określające ją wartości uznawane przez daną osobę, mają subiektywny charakter. Jeśli jednak te kryteria i wartości uznaje pewna licząca się grupa ludzi to przybierają one charakter obiektywny. Można więc:

- określić i zobiektywizować kryteria oceny i mierniki jakości życia grupy ludzi wyłonionej na przykład w oparciu o kryterium światopoglądowe i stopień zaangażowania w realizację zobowiązań wynikających z przynależności do tej grupy (np. wierzących i praktykujących);
- zmierzyć i porównać jakość życia ludzi należących do grupy (podgrupy), w czasie i w przestrzeni;
- skonstruować wzorce jakości życia propagowane w ramach danej grupy, np. reguła życia zakonnego Św. Franciszka;
- porównać poziom jakości życia danego człowieka ze wzorcem lansowanym; czyli uznawanym za właściwy w danej grupie (podgrupie).

Jednocześnie musimy pamiętać o tym, że każdy człowiek jest władny do oceny tylko swojego życia. Dokonuje tego według przyjętych przez siebie kryteriów, posługując się wybranymi przez siebie miernikami i sposobami pomiaru. Człowiek może w pełni abstrahować od lansowanych wzorców jakości życia przez istniejące grupy: religijne, polityczne, nieformalne itp. Próba znormalizowania tych ocen w postaci instrukcji, praktycznie nie jest możliwa, albowiem każda ingerencja z zewnątrz w ocenę jakości życia innej osoby jest tylko próbą narzucenia zewnętrznego punktu widzenia, który zawsze jest nieadekwatny do samooceny osoby ludzkiej. Człowiek posiada prawo do samooceny i samorealizacji w sposób przez siebie wybrany, na własny rachunek, który wystawi mu życie.

2. Wartości określające jakość życia.

Jakość życia jest kategorią filozoficzną określającą w danym momencie stopień, w jakim życie danego człowieka dostarcza mu zadowolenia w długim okresie czasu.

Każda osoba ludzka jakość życia pojmuje inaczej i postrzega w inny sposób wartości, które jej zdaniem wpływają na poziom jakości życia. Można jednak zidentyfikować i sklasyfikować występujące wartości, które mogą wpływać na jakość życia ludzi. Jednocześnie jest ona wzajemnie powiązana z jakością pracy – poziom jakości pracy oddziałuje na jakość życia jednostek, grup i całego społeczeństwa.¹⁴ Dlatego też można przez analogię do trzech aspektów pracy ludzkiej, wyróżnianych

¹² J. Tischner, Świat ludzkiej nadziei, Wydawnictwo Znak, Kraków, 2000, s.295

¹³ J. Wał, Jakość życia w świetle katolickiej nauki kościoła, cyt. wyd., s.295

¹⁴ T. Wawak, Zarządzanie a jakość pracy i życia, [w:] „Zmieniające się przedsiębiorstwo w zmieniającej się politycznie Europie” tom 4, praca zbiorowa pod red. T. Wawaka, Wydawnictwo Informacji Ekonomicznej, s.73

przez J.Majkę¹⁵ przyjąć trzy podstawowe grupy wartości określające jakość życia. Są to:

- wartości psychologiczno moralne i religijne, czyli duchowe;
- wartości społeczno kulturowe, czyli niematerialne;
- wartości techniczno ekonomiczne, czyli materialne.

Do pierwszej grupy – wartości duchowych (psychologiczno-moralnych) człowieka zaliczamy, między innymi:

- wrodzone cechy psychiczne (N₁)
- lansowane wzorce moralne (N₂)
- zdarzenia losowe oddziałujące na psychikę człowieka i jego poglądy na życie (N₃)
- poglądy filozoficzne na życie; w tym wyznanie (X₁)
- aktualna hierarchię wartości moralnych i ich rolę w życiu osoby (X₂)
- sprawność psychofizyczną (X₃)
- aktualną hierarchię wartości intelektualnych i estetycznych oraz ich rolę w życiu osoby (X₄)
- nabyte cechy charakterologiczne (Z₁)
- zadowolenie z pracy (Z₂)
- pozostałe (Y₁)

Do wartości niematerialnych (społeczno-kulturowych) człowieka, oddziałujących na jego jakość życia, zaliczyć możemy między innymi:

- pochodzenie społeczne (N₄)
- miejsce urodzenia (N₅)
- wykształcenie (X₅)
- poziom inteligencji (X₆)
- umiejętności i zdolności (X₇)
- kolejne miejsca zamieszkania (X₈)
- dotychczasowe doznania społeczno-kulturalne (X₉)
- znajomość języków obcych (Z₃)
- cechy nabyte; w tym hobby (Z₄)
- kontakt z kulturą (Z₅)
- umiejętność współżycia międzyludzkiego (Z₆)
- umiejętność współdziałania z innymi (Z₇)
- stosunek do fauny i flory (Z₈)
- środowisko ludzkie, w którym osobowa przebywa (Z₉)
- kręgi przyjaciół, znajomych i związki rodzinne (Z₁₀)
- pozostałe (Y₂)

Ostatnią grupę omawianych wartości wpływających na jakość życia stanowią wartości materialne (techniczno-ekonomiczne) takie jak:

- cechy naturalnego środowiska człowieka (klimat, położenie geograficzne, ukształtowanie terenu, szata roślinna) (N₆)
- darowizny, prezenty, nagrody, kwoty wygrane (N₇)
- podatki (N₈)
- poziom jakości nabytych wyrobów i usług (N₉)
- cechy dóbr i usług (N₁₀)
- koszty jakości (N₁₁)
- system gwarancji i rękojmi (N₁₂)

¹⁵ J. Majka, Etyka życia gospodarczego, Wyd. Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, s.140

- system kredytowy i poziom odsetek (N_{13})
- wynalazki, innowacje, ruch racjonalizatorski (N_{14})
- cechy fizyczne (wiek, wzrost, waga, stan zdrowia, skłonności, nawyki, uzależnienia) (X_{10})
- poziom zamożności mierzony stanem posiadanych zasobów (np. domy, mieszkania, samochody, dzieła sztuki, stan konta, złoto, papiery wartościowe) dziś i w przeszłości (X_{11})
- dostęp do dóbr i usług (X_{12})
- koszty eksploatacji dóbr (X_{13})
- poziom dochodów realnych uzyskiwanych z pracy i posiadanego kapitału (Z_{11})
- inne zależne (Z_{12})
- pozostałe (Y_3)

3. Determinanty jakości życia

Na jakość życia konkretnego człowieka wpływa szereg determinant, które można ująć w cztery grupy, kierując się możliwością wpływu człowieka na ich kształt:

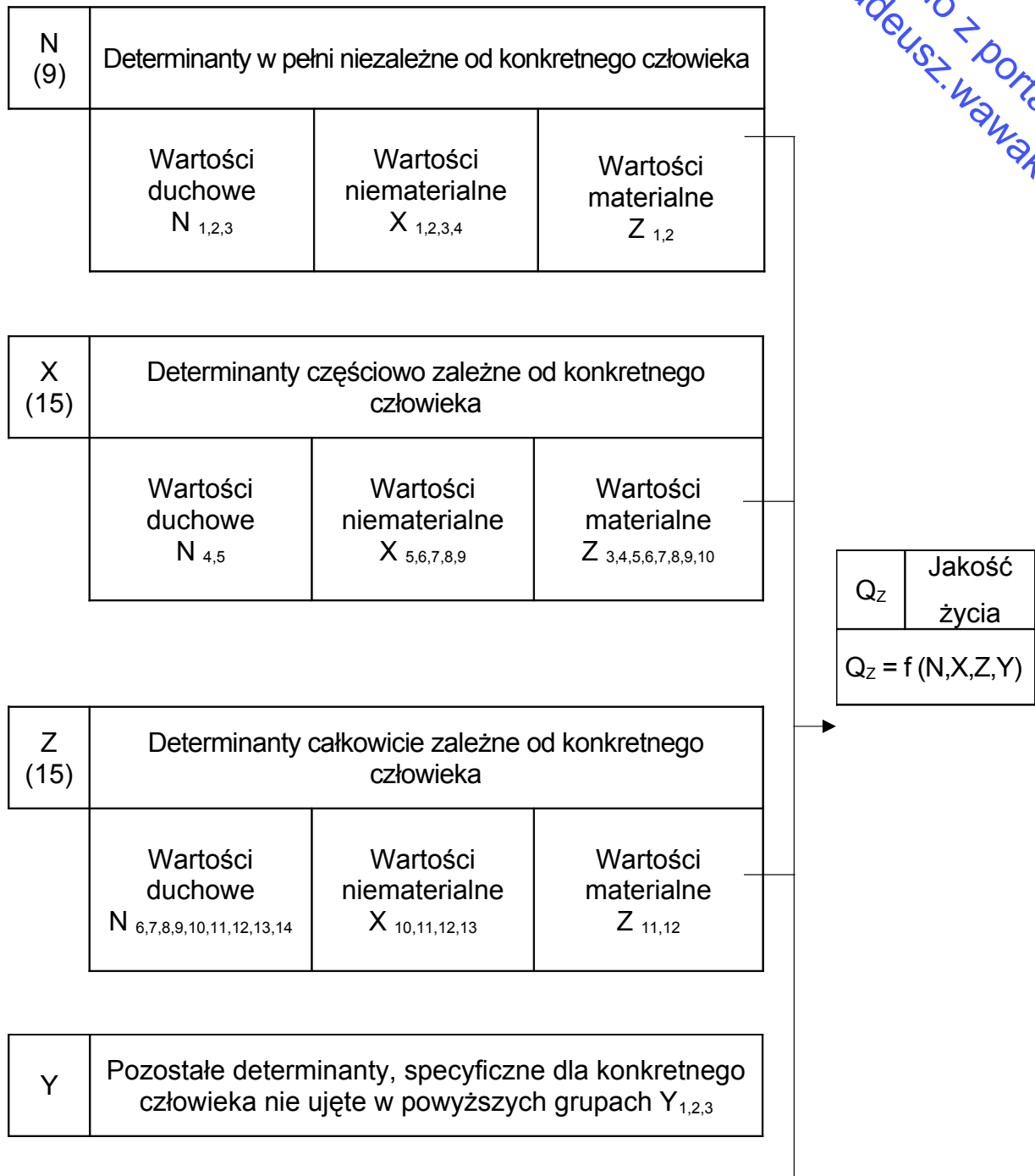
- determinanty w pełni niezależne od konkretnego człowieka – N
- determinanty częściowo zależne od konkretnego człowieka – X
- determinanty całkowicie zależne od konkretnego człowieka – Z
- pozostałe determinanty, specyficzne dla konkretnego człowieka - Y

Indywidualna jakość życia konkretnego człowieka – Q_z jest efektem synergii oddziaływania powyższych determinant; czyli

$$Q_z = f(N, X, Z, Y)$$

Z przedstawionych na rys. 1 klasyfikacji determinant indywidualnej jakości życia konkretnego człowieka wynika, że:

- najmniej tych determinant (9) jest niezależnych od konkretnego człowieka; czyli znaczna ich większość (30) jest w pełni lub częściowo zależna od niego; potwierdza to tezę, że człowiek jest kowalem własnego szczęścia;
- konkretny człowiek ma ograniczony wpływ na wartości techniczno-ekonomiczne (materialne) determinanty jego indywidualnej jakości życia, albowiem tylko dwie (z 12) są w pełni zależne od niego;
- wśród wartości duchowych i niematerialnych najwięcej determinant (13) zależy całkowicie od konkretnego człowieka, a niezależnych od niego jest tylko siedem;
- nie wszystkie determinanty jakości ważne dla konkretnego człowieka są znane, stąd grupę czwartą stanowią determinanty specyficzne, nie ujęte w pierwszych trzech grupach.

Rys. 1 Determinanty jakości życia.

4. Uwarunkowania jakości życia

Warunkiem nieodzownym poprawy jakości życia jest wyzwalenie go z rozmaitych uwarunkowań, które J.Wal dzieli je na wewnętrzne i zewnętrzne.¹⁶

Uwarunkowania wewnętrzne jakości życia tkwią w człowieku i wiążą się :

- z jego wewnętrzną aktywnością i duchowością;
- z tym „kim ktoś jest”;
- z prymatem zasady „bardziej być” (w aspekcie dynamicznym „stawania się”) przed „więcej mieć”;
- z charakterem dynamicznym prawdy o człowieku (ciągle możemy odkrywać i pogłębiać coraz to nowe jego aspekty);
- z duchową wolnością w odniesieniu do wartości materialnych;
- z koniecznością i powinnością angażowania się ludzi w doskonaleniu porządku doczesnego i podnoszenia jakości życia w każdym wymiarze;
- z jego stosunkiem do innego człowieka i społeczeństwa który stwarza przyjazny dla ludzi i osobowego rozwoju klimat.

Do uwarunkowań zewnętrznych jakości życia J.Wal zalicza:¹⁷

- klimat miłości, jaki człowieka otacza;
- komfort psychiczny związany z możliwością zaspokojenia potrzeb i zdrowych aspiracji ludzkich;
- zapewnienie bezpieczeństwa gwarantowanego przez system ochrony porządku publicznego, poszanowania własności, właściwą organizację służby zdrowia i pomocy socjalnej szczególnie tym, którzy zagrożeni są najbardziej poziomem:
 - bezpieczeństwa fizycznego,
 - bezpieczeństwa prawnego,
 - bezpieczeństwa ekonomicznego;
- możliwość samorealizacji poprzez pracę; w tym:
 - stworzenie ludziom możliwości równego startu i jednakowych warunków rozwoju,
 - pomoc w znajdowaniu pracy właściwej dla wykształcenia i zainteresowań poszczególnych ludzi,
 - rozwijanie tzw. pracy chronionej;
- zapewnienie prawa do pracy polegającej na:
 - zagwarantowaniu możliwości rozwijania wolnej inicjatywy twórczej i organizowania sobie pracy,
 - uprawnieniu do pomocy w zakresie poszukiwania pracy;
- rozwijanie podmiotowości człowieka pracy;
- możliwość zaangażowanego uczestnictwa bazującego na potrójnej dynamice: ustrojowej, współdziałania i kulturowej;
- warunki społeczne w których człowiek żyje i działa oraz które decydują o stopniu zakorzenienia we wspólnocie;
- ekonomię, która obok kryteriów zysku i użyteczności weźmie pod uwagę autentyczne dobro człowieka.

Kształt tych uwarunkowań decyduje w sposób istotny na to jak człowiek postrzega jakość życia, w wymiarze indywidualnym i grupowym oraz jakie czynniki będą wpływać na poziom tej jakości.

¹⁶ J.Wal, Jakość życia w świetle katolickiej nauki społecznej, cyt. wyd., s.37

¹⁷ Tamże, s.39-42

5. Zarządzanie indywidualne jakością własnego życia

Przyszłość mówi, że człowiek jest kowalem swego szczęścia. Oznacza to, że ma decydujący wpływ na indywidualną jakość własnego życia. Może więc tą jakością zarządzać. R.Kolman stwierdza: „Zarządzanie jakością własnego życia to świadome kształtowanie jakości własnego życia we wszystkich sferach, z wykorzystaniem dostępnych w danych uwarunkowaniach, pożądaných dóbr materialnych i niematerialnych”.¹⁸ Przez te uwarunkowania życiowe rozumie okoliczności i możliwości przejawiania się indywidualnej jakości życia, które mają być pozytywne lub negatywne, czyli sprzyjające bądź nie sprzyjające tej jakości. Kierując swoim życiem człowiek w określony sposób zarządza zasobami dóbr (które pozostają w jego dyspozycji) przy danych niezależnych od niego uwarunkowaniach.¹⁹

Norma ISO 900:2005 w pkt. 3.2.8 „zarządzanie jakością” definiuje jako „skoordynowane działania dotyczące kierowania organizacją i jej nadzorowania w odniesieniu do jakości”.²⁰ Adoptując tę definicję do określenia pojęcia zarządzanie jakością życia, możemy powiedzieć że: zarządzanie indywidualne jakością własnego życia to skoordynowane działanie dotyczące kierowania samym sobą oraz nadzorowanie swego życia w odniesieniu do jego jakości. „Kierowanie i nadzorowanie w odniesieniu do jakości zazwyczaj obejmuje ustanowienie polityki jakości i celu dotyczących jakości, planowanie jakości, sterowanie jakością, zapewnienie jakości i doskonalenie jakości”.²¹ Zarządzanie indywidualne jakością własnego życia wymaga od człowieka:

- identyfikacji i stratyfikacji celów dotyczących tej jakości;
- określenia, przyjęcia i konsekwentnej realizacji polityki jakości życia;
- planowania i sterowania jakością własnego życia;
- ciągłego doskonalenia tej jakości.

Z powyższego wynika, że indywidualna jakość życia w dużej mierze zależy od człowieka, ale nie całkowicie. Możemy bowiem tylko w ograniczonym zakresie wpływać na:

- uwarunkowania życiowe,
- skoordynowane działania dotyczące kierowania własnym życiem,
- poziom grupowej jakości życia, która aktywnie wpływa na indywidualną jakość życia człowieka grupy.

Planowane działania każdego z nas ludzi, zgodnie z polityką jakości, zmierzające do realizacji zamierzonej indywidualnej jakości własnego życia mogą nie doprowadzić do osiągnięcia zamierzonego jej poziomu z dwóch powodów.

Po pierwsze człowiek jest istotą społeczną, żyje w symbiozie z innymi ludźmi, którzy także zamierzają realizować swoje cele. Wszystko to sprawia, że ostateczny kształt jakości życia konkretnego człowieka będzie efektem synergii poczynań innych ludzi, w jaki sposób z nim związanych.

Po drugie życie człowieka podlega wpływom sił nadprzyrodzonych, które sprawiają, że celowe działania konkretnego człowieka przynoszą, bez wpływu otoczenia, niezamierzone skutki, a człowiek osiąga to co sam nie był w stanie wykonać lub nie realizuje zamierzeń co do których przebiegu miał pewność. Nie oznacza to

¹⁸ R.Kolman, Zarządzanie jakością własnego życia, cyt. wyd. s.129

¹⁹ Tamże s.128

²⁰ Norma ISO 9000:2005 wersja polska, Systemy Zarządzanie jakością – Podstawy i terminologia, CFN, nr ref. EN ISO 9000:2005 E, pkt. 3.2.8

²¹ Tamże

oczywiście, że człowiek jest zniewolony i zwolniony z kształtowania swej indywidualnej jakości życia i oddziaływania na grupową jakość życia, grupy której jest członkiem. Wprost przeciwnie, człowiek nie zdaje sobie sprawy z tego jak wielki ma wpływ na indywidualną jakość swego życia dziś i w przyszłości, oraz jak wiele traci, nie podejmując stosownych działań projakościowych w odpowiednim czasie. Człowiek powinien zmierzać do właściwego postrzegania i wykorzystywania, omówionych wcześniej wartości określających jakość życia (duchowych, niematerialnych i materialnych). Wybór przyjętych wartości oraz ich rozpoznanie i wazenie zależy od konkretnego człowieka, który może sam podejmować w tych kwestiach wszystkie decyzje lub może przekazać prawo do ich podejmowania, w określonym zakresie wyznaczonym osobom, np.: współmałżonkowi, przełożonemu, przyjacielowi, osobie którą darzy zaufaniem lub jest od niej uzależniony. Zdarza się, że dana osoba dobrowolnie sama deleguje część uprawnień w zakresie zarządzania jakością swojego życia na rzecz konkretnego człowieka, kierując się wygodnictwem, oportunistycznym przekonaniem i wiarą, że wybrana osoba będzie podejmować lepsze decyzje od bezpośrednio zainteresowanej; a potem ma pretensje, że została pozbawiona możliwości podejmowania określonych decyzji dotyczących jej życia.

Niezależność osoby ludzkiej w podejmowaniu decyzji w zakresie zarządzania indywidualną jakością własnego życia może być przez daną osobę dobrowolnie ograniczona na rzecz grupy, np.: rodziny, zakonu, partii politycznej, gangu, stowarzyszenia, sekty, itp. Wówczas ta jakość będzie mniejszym lub w większym stopniu podporządkowana grupowej jakości życia.

Niewłaściwy wybór wśród wartości duchowych, niematerialnych i materialnych lub złe ich rozpoznanie skutkuje niską jednostkową jakością życia i negatywną realizacją celu życia. Czasami jest to wynikiem niewłaściwego postrzegania sensu życia, które przyświeca naszym działaniom. Niewłaściwe zarządzanie własnym życiem prowadzić może do przekonania, że jesteśmy nieszczęśliwi a życie jest bez sensu, co w skrajnych przypadkach skończyć się może bezsensownymi decyzjami.

Musimy zastanowić się w biegu naszego zapracowanego życia nad tym:

- jakie są cele naszego życia oraz w jaki sposób określają naszą indywidualną jakość życia?
- na jakie uwarunkowania życiowe napotykamy?
- jakie kluczowe determinanty określają naszą indywidualną jakość życia?
- jaka jest jakość zarządzania naszą indywidualną jakością życia?
- co i jak powinniśmy uczynić, aby jakość życia wzrosła, zarówno ta jednostkowa jak i grupowa, która nas dotyczy?

Wzrost jakości życia wiąże się bezpośrednio ze szczęściem własnym, które opiera się zdaniem anonimowej maturzystki na samoakceptacji i poczuciu spełnienia, a największym szczęściem dla człowieka jest danie tego szczęścia drugiemu człowiekowi.

Rządzący powinni się zastanowić co należy uczynić aby rosła indywidualna (wszystkich obywateli) i grupowa (narodu) jakość życia? Troska o warunki życia i szczęście obywatela powinna być wpisana nie tylko w programy wyborcze partii politycznych ale na co dzień realizowana.

Obywatele powinni nauczyć się poprawnie zarządzać indywidualną i grupową jakością życia, aby czynić życie przyjemniejszym a praca przynosiła zadowolenie.

Literatura:

1. Kolman R, Przyczyny wiedzy o jakości, Wyd. Akademii Morskiej w Gdyni, Gdynia, 2007,
2. Kolman R., Zarządzanie jakością własnego życia, [w:] „Zarządzanie jakością, środowiskiem, wiedzą, bezpieczeństwem... - praktyka wzbogaca teorię”, pod red. Z.Kłosa, Wyd. Politechniki Poznańskiej, Poznań, 2004,
3. Lisiecka K., Filozofia jakości życia a metody zarządzania przedsiębiorstwem, [w:] „Problemy Jakości”, Nr 1/2001,
4. Majka J., Etyka życia gospodarczego, Wyd. Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej,
5. Niesior A., Jakość życia jednostki, [w:] Problemy Jakości, Nr 12/2000,
6. Norma ISO 9000:2005 wersja polska, Systemy Zarządzanie jakością – Podstawy i terminologia, CFN, nr ref. EN ISO 9000:2005 E,
7. Skrzypek E., Ekonomiczne aspekty jakości życia, [w:] „Problemy Jakości”, Nr 1/2001,
8. Tischner J., Świat ludzkiej nadziei, Wydawnictwo Znak, Kraków, 2000 ,
9. Wal J., Jakość życia w świetle katolickiej nauki społecznej, [w:] „Zmieniające się przedsiębiorstwo w zmieniającej się politycznie Europie”, tom 6, praca zbiorowa pod red. T.Wawaka, Wydawnictwo Informacji Ekonomicznej UJ, Kraków, 2003,
10. Wal J., By nie żyć nadaremnie, Wydawnictwo Znak, Kraków, 1995,
11. Wawak T., Zarządzanie a jakość pracy i życia, [w:] „Zmieniające się przedsiębiorstwo w zmieniającej się politycznie Europie” tom 4, praca zbiorowa pod red. T.Wawaka, Wydawnictwo Informacji Ekonomicznej UJ, Kraków

Streszczenie

W literaturze spotkać można wiele, różnych definicji jakości życia, które dla autora są stopniem realizacji celu życia w każdym jego momencie. Ciągłe dążenie do wyższej jakości życia jest naturalną cechą człowieka a kryteria jej oceny i określające ją wartości uznawane przez daną osobę mają subiektywny charakter. Można jednak zidentyfikować i sklasyfikować występujące wartości, które mogą wpływać na jakość życia ludzi w trzech grupach (wartości: duchowe, niematerialne i materialne). Na jakość życia człowieka wpływa szereg determinant, które można ująć w cztery grupy (determinanty: pełni niezależne, częściowo zależne, całkowicie zależne i specyficzne dla konkretnego człowieka). Warunkiem nieodzownym poprawy jakości życia jest wyzwalenie go z rozmaitych uwarunkowań. Człowiek winien nauczyć się zarządzać indywidualną jakością własnego życia. Niezależność osoby ludzkiej w podejmowaniu decyzji w zakresie zarządzania indywidualną jakością własnego życia może być przez daną osobę ograniczona na rzecz grupy (np. rodziny, zakonu, partii, sekty, gangu).

The literature provides various definitions of „quality of life” which reflect the level of realisation of life’s expectations in its every moment. Permanent aiming to improve quality of life is a natural human feature, the criteria of its assessment and its value defining by a particular person are regarded in a subjective way. However, there can be some values recognized that can influence quality of human’s life. They group into

three clusters: spiritual, material and non-material values. The quality of human life is influenced by the range of determinants which may be divided into four groups (entirely independent determinants, partly dependent determinants, entirely dependant determinants and determinants specific to an individual person). A life free from various correlates is a prerequisite for improving quality of life. A human being has to learn to manage an individual quality of his own life. Human independence in decision-making in the field of management of an individual quality of his own life can be decreased by the group influence (by families, religious congregations, sects, political parties, gangs etc.).